

Podrobný seznam map, plánů a vyobrazení svazku č. 15 – Tišnov

Sestavili Jiří Doležel, Karel Fic, Eva Semotanová, Robert Šimůnek, Josef Zaccal

Titulní strana přebalu

Obr. č. 1: Znak města Tišnova k roku 2005. Grafické zpracování Petr Tomas.

Obr. č. 2: Veduta Tišnova od městského syndika K. J. Vokouna z roku 1728. Archiv města Brna, fond Sbirka rukopisů Antonína Bedřicha Mitrovského, sign. A 260, č. 38, pořadí v aktech 109. Foto Marie Schmerková, Archiv města Brna. Srov. komentář k mapovému listu č. 31.

Textové listy

Obr. č. 3: Pečeť městečka Tišnova z poloviny 15. století – zachovaný exemplář v zeleném vosku přivěšen k listině z 9. května 1659. V pečetním poli vymezeném provazcovou trojúhelníkovou na pozdně gotickém štítě korunovaný český lev, plastickým provazcem oboustranně vymezený opis pozdně gotickou minuskulí + *sigillum ivratorvm de thissnow* („pečeť přísežných z Tišnova“). Průměr pečeti 44 mm. Moravský zemský archiv v Brně, fond G 13 – Sbirka Německého spolku pro dějiny Moravy a Slezska, pergamenové listiny, č. 29 (9. 5. 1659). Foto Anna Pecková, Moravský zemský archiv v Brně. Nejstarší známá tišnovská městská pečeť, ve výpravné pozdně gotické podobě.

Obr. č. 4: Stříbrný typář pečeti městečka Tišnova z konce 16. století. V kruhovém pečetním poli o průměru 37 mm lemovaném plastickou věncovou listou renesančního rolverkovy štít s nekoronovaným dvojocasým lvem ve skoku heraldicky vpravo, nad štítem jako ozdoba pole malá lilie. Latinský opis na okružní nápisové pásce renesančního nápisového majuskulou: *SIGILLVM IVRATORVM DE TISSINOW* („pečeť přísežných z Tišnova“). Pečetidlo vybaveno sklopným půlkruhovým držadlem 36 mm vysokým, se závěsným okem na vrcholu oblouku. Moravské zemské muzeum v Brně, sbírkové fondy historického oddělení, inv. č. P 73. Foto Kamil Jursa, Moravské zemské muzeum v Brně (zrcadlově obráceno). Velký, reprezentativní typář si městská rada pořídila spolu s dalším menším pečetidlem někdy před koncem 16. věku, jeho otisk v zeleném vosku je znám kupříkladu z odkazu Jana Jiřího Humpoleckého z Rybenska tišnovskému farnímu kostelu z 15. srpna 1612. Okázalé formální provedení koresponduje zřetelně s dobovým rozkvětem městské obce, motivika i podoba opisu však kontinuálně navazuje na starší, gotickou pečeť městečka.

Obr. č. 5: Tišnovský městský znak, v barevném provedení namalovaný v materiálech o historii města, které 16. září 1728 zaslal purkmistr a rada městečka Tišnova moravskému historikovi Dismasi J. I. z Hofferů. Na modrém barokním štítě stříbrný (bílý) český lev s červeným jazykem, korunovaný zlatou korunou, v pravé přední tlapě držící zlatou lilii. Kolorovaná kresba na papírovém listu, výška 299 mm, šířka 210 mm. Archiv města Brna, fond Sbirka rukopisů Antonína Bedřicha Mitrovského, sign. A 1. 25, č. 109, 1–39, fol. 1r. Foto Marie Schmerková, Archiv města Brna. Lilie v pravé přední tlapě českého lva, zřejmou připomínku cisterciáckých panen jako městské vrchnosti, lze považovat za velmi zdařilou inovaci znaku někdy v 17. století, od konce 18. věku však již nerespektovanou.

Obr. č. 6: Hostinec Na Humpolce či U Bílého lva (č. p. 184 na Brněnské ulici) na dopisnici z roku 1908. Raně barokní, v 18.–20. století vícekrát přestavovaný ústřední patrový objekt dnes představuje jediný pozůstatek historické sídelní enklávy na jihovýchodním okraji starého Tišnova, zvané postupně Věže, Nový Dvůr u Tišnova a Humpolka. Typický příklad ze skupiny nejvýpravnějších tišnovských domů doby baroka, s poměrně bohatým architektonickým tvaroslovím a mansardovou střechou. Soukromá sbírka Pavla Směkala, Tišnov. Fotopozitiv (pohlednice) 138 × 90 mm. Snímek digitálně restauroval Pavel Směkal.

Obr. č. 7: Veduta kláštera Porta coeli ze třetí čtvrtiny 18. století. Anonymní autor. Kvašová malba na plátně, rozměry neznámé. Ze sbírek Cisterciáckého opatství Porta coeli, Předklášteří. Foto Pavel Směkal, Tišnov. Diapozitiv 68 × 58 mm uložen ve fotoarchivu Muzea Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. 2 679. Perspektivní pohled na klášterní areál od severovýchodu lze datovat do intervalu let 1756 a 1782. Spolu se známější, takřka identickou a patrně o málo mladší vedutou z knihovny osekckého kláštera zachycuje tato malba tišnovské cisterciácké opatství v době jeho největšího rozkvětu, s rozsáhlým hospodářským příslušenstvím.

Obr. č. 8: Dům U Pařízků, patrně č. p. 159 na někdejší počátku Brněnské ulice. Fotografie nejpozději z 90. let 19. století dokumentuje velmi archaickou, zřetelně vícefázovou stavbu, sjednocenou neobyčejnou polovalbovou mansardovou střechou krytou šindelem. Vedle středního a pravého dílu, výsledně barokní či klasicistní tvářnosti, vyniká levá obytná část s vysokou, původně zřejmě dýmnou jizbou a krovem neseným vnější dřevěnou stěnovou konstrukcí. Příklad středověkých pozůstatků či tradic v novodobé zástavbě městečka. Fotopozitiv 237 × 177 mm. Muzeum Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. F 1 038. Snímek digitálně restauroval Pavel Směkal.

Obr. č. 9: Domy č. p. 116 a někdejší č. p. 117 na Horním náměstí na fotografii patrně přímo z roku 1897, kdy byl Kolbábkův dům č. p. 117 stržen a o jeho parcelu byla rozšířena nynější Ráboňova ulice, spojující Horní náměstí s ulicí Dvořáčkovou. V případě č. p. 117 jde opět o starobylou, štítově orientovanou dispozici středověkého schématu. V pozadí ještě nezalesněné svahy hory Květnice. Fotopozitiv 236 × 174 mm. Muzeum Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. F 796b. Snímek digitálně restauroval Pavel Směkal.

Obr. č. 10: Konventní, od roku 1782 farní kostel Nanebevzetí Panny Marie v klášteře Porta coeli v Předklášteří v pohledu od západu na fotografii formátu 223 × 158 mm z roku 1895. Muzeum Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. F 921. Foto z originálu Pavel Vychodil. Snímek zachycuje v původní podobě vlevo od západního portálu barokní hodinovou věžku, na konci 19. století nejprve přestavěnou v historizujícím stylu a poté úplně snesenou.

Obr. č. 11: Tišnov pravděpodobně roku 1888. Snímek, pořízený od jihozápadu z výšiny Kozí brada (Horka), je nejstarší dnes známou panoramatickou fotografií, která zastihla město ještě v původním stavu, před prvou vlnou nové výstavby v 90. letech 19. století. Nastávající éru bouřlivých proměn ohlašuje pouze tišnovské nádraží v popředí, spolu s tratí Brno – Tišnov uvedené do provozu roku 1885. Fotopozitiv

307 × 244 mm. Muzeum Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. F 773a. Snímek digitálně restauroval Pavel Směkal.

Obr. č. 12: Tišnovská vila továrníka Vladislava z Tardy (č. p. 305) na Brněnské ulici. Projektční plán z roku 1903, bokorys jihovýchodního průčelí. Autor Jan Zlatohlávek, architekt a stavitel, Reinprechtsdorferstrasse 34, Videň V. Plán ku stavbě vily na pozemku č. p. 1815/a8 pro jeho blahodří pana Vladislava z Tardy továrníka v Tišnově. B1. Fasády. Výřez z rukopisného monochromního plánu, měřítko 1:100, výška 584 mm, šířka 816 mm (vlastní, rámem vymezený plán výšky 520 mm a šířky 760 mm). Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond C – 134, Archiv města Tišnova 1416–1945, inv. č. 530/26 – továrník Vladislav z Tardy. Skenoval Martin Lorber, Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě a Pavel Směkal, Tišnov. Tardyho vila, podle projektu vídeňského architekta Jana Zlatohlávka postavená tišnovským zednickým mistrem a stavbyvedoucím Janem Hykrdou v secesních formách s četnými historizujícími prvky, náležela do početné skupiny výstavných obytných domů, od konce 19. století vznikajících v nové čtvrti jihovýchodně od původního městského jádra. Kolorit Tardyho vily skvěle dotvářelo též soudobé secesní oplocení. V druhé polovině 20. století byl celý objekt bohužel zničen nechtivou přestavbou.

Obr. č. 13: Novostavba Spořitelny města Tišnova, roku 1933 realizovaná podle projektu architektů Bohuslava Fuchse a Jindřicha Kumpošta na Dolním (Komenského) náměstí, č. p. 124. Velmi hodnotná funkcionalistická architektura meziválečného období, zde ovšem nepřilís organicky zasažená do starší historické zástavby. Dobové foto, pořízené těsně po dokončení objektu. Soukromá sbírka Pavla Směkala, Tišnov. Snímek z původního skleněného fotonegativu formátu 100 × 150 mm digitálně restauroval Pavel Směkal.

Mapa č. 1: Projektční situáční plán parcelace a následně zástavby polní trati Tmec na jihovýchodním okraji městského intravilánu, datovaný 17. září 1940. Autor Ing. arch. Bohuslav Fuchs, architekt v Brně. Rukopisný kolorovaný plán, měřítko 1:2 880, výška 283 mm, šířka 422 mm. Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond C – 134, Archiv města Tišnova 1416–1945, inv. č. 676/42. Skenoval Martin Lorber, Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě. Neobyčejně invenčně zvládnutý návrh satelitní obytné čtvrti, projektovaný v rámci aktuálně zpracovávaného regulačního plánu. Projekt neuskutečněn, plocha v druhé polovině 20. století zčásti zastavěna většinou pouze průmyslovými a skladovými objekty.

Obr. č. 14: Rodinný dům v Tišnově, na Havlíčkově ulici č. p. 1759. Stavba vznikla v letech 1998 – 2000 podle projektu Ing. arch. Jaromíra Waltera z Brna. Formálně vyřizená dispozice geometricky čistých tvarů s nezvyklým obkladem vnějších stěn ze smrkového dřeva důstojně navazuje na Fuchsovy a Kumpoštovy tišnovské realizace z prvé republiky a byla velmi příznivě hodnocena v širokých odborných kruzích. Digitální fotografie Pavel Směkal, Tišnov.

Mapový list č. 1

Mapa č. 2: Tišnov a okolí na Müllerově mapě Moravy z roku 1716 ve vydání 1790. *Tabula generalis marchionatus Moraviae in sex circulos divisae quos mandato caesareo accurate emensus hac mappa delineatos exhibet loh. Christoph Müller S.C.M. capitaneus*. Mědirytina, 1716, grafické měřítko [cca 1:180 000], 974 × 1 374 mm. Mapový obsah ryl brněnský rytec Jan Kryštof Leidig. Ve vydání Franze Reiserera, Brno. Kolorovaná mědirytina, 4 listy o rozměrech celkem 1 020 × 1 400 mm bez rejstříků zeměpisných jmen, 1 020 × 1 880 mm s rejstříky zeměpisných jmen. Soukromá sbírka. In: Semotanová, Eva: Müllerova mapa Moravy z roku 1716 ve vydání z roku 1790. Ze soukromé mapové sbírky. Mapy Moravy podle Müllera z 18. století z Mapové sbírky Historického ústavu AV ČR. Praha, Historický ústav 2003. CD ROM.

Mapa č. 3: Tišnov a okolí na mapě Brněnského kraje Konráda Schenkla z let 1841–1845. I. Section. *Der Brünner Kreis. Entworfen von Dr. Conrad Schenk. Verlag von Carl Winiker von Brunn. Zinkographie aus L. Förster's art: Anstalt in Wien. Nedatováno [1841–1845]*, kolorovaná zinkografie, grafické měřítko [cca 1:200 000], výška 673 mm, šířka 557 mm. Mapová sbírka Historického ústavu AV ČR, sign. I/1A–3 409/1. Skenoval Pavel Vychodil.

Mapa č. 4: Tišnov a okolí na speciální mapě třetího vojenského mapování rakousko-uherské monarchie z roku 1889. *Zone 8 col. XV. Boskowitz und Blansko*. Měřítko 1:75 000. Heliogravura, výška sekce 380 mm, šířka 390 mm, výřez. Mapová sbírka Historického ústavu AV ČR, nesignováno. Skenoval Pavel Vychodil.

Mapový list č. 2

Mapa č. 5: Tišnov a okolí na tzv. Prvním vojenském mapování z let 1763–1764. Rukopisná mapa, grafické měřítko [1:28 800], sekce č. 48, 63; výška sekce 408 mm, šířka 618 mm, výřez. Österreichisches Staatsarchiv – Kriegsarchiv Wien, sign. B IX a 92. Reprodukce Laboratoř geoinformatiky UJEP Ústí nad Labem. Prvá podrobnější mapa Tišnova a jeho okolí zachycuje sice půdorysnou strukturu městečka i Předklášteří značně zjednodušeně, avšak s celou řadou cenných detailů. Zaznamenává kupříkladu popravisti na Klukanině, o dvacet let později zrušenou kapli sv. Anny na Trnci, středověkou fortifikaci na Čepičce nad klášterem Porta coeli, mlýny a především síť tehdejších cest. Zajímavý je zejména průběh jedné z větví příčné komunikace, samotné městečko obcházející po jeho jihovýchodním okraji, nynější ulici Na Hrádku.

Mapový list č. 3

Mapa č. 6: Císařský povinný otisk stabilního katastru města Tišnova z roku 1826. Kolorovaná litografie, grafické měřítko [1:2 880], 2 listy, výška jednoho listu 526 mm, šířka 658 mm, výřez. Ústřední archiv zeměměřičtí a katastrů Praha, sign. B2/a/6 M3111. Foto Pavel Vychodil. Prvé geodetické zaměření samotného města i celého jeho katastru. Budovy z nespalných materiálů kolorovány červeně, dřevěné žlutě, vodní plochy modře, omá půda sive béžově, komunikace hnědé, zahrady, louky a pastviny různými odstíny zelené, lesy tmavošedě. Černě číslovaní – čísla domovních parcel, červeně číslovaní – parcelní čísla.

Mapový list č. 4

Mapa č. 7: Mapa stabilního katastru města Tišnova z roku 1826. Litografie, grafické měřítko [1:2 880], celkem 7 listů, z toho 5 listů

(č. 1–4, 7) výšky cca 600 mm a šířky 750 mm, list č. 5 výšky cca 395 mm a šířky 580 mm, roku 1848 dodatečně připojený list č. 6 výšky cca 250 mm, šířky 700 mm, vpředu malý papírový listek výšky 145 mm a šířky 165 mm s tužkou načrtnutým plánem. Moravský zemský archiv Brno, fond D 11 – Mapy stabilního katastru 1824–1948, zn. 2 672 (Tišnov 1826), 5/2 listů, fada I. Skenovala Copy General, CZ Brno, s.r.o., počítačové zpracování Marcela Havelková, Earth Tech, CZ spol. s r.o., Praha. Ve výsledném stavu z počátku 19. století byly tišnovské polnosti uspořádány do podoby klasické traťové pluziny, charakteristické pro sídla v nejurodnějších jihomoravských oblastech. Pouze málo úrodné pozemky západní fronty Horní Kukyřny si uchovaly archaické rozčlenění do vějířovitých záhumenic, některé další okrajové parcely a louky mají podobu nedělených úseků.

Mapový list č. 5

Mapa č. 8: Tišnov a okolí na tzv. Druhém vojenském mapování Moravy z roku 1834. Rukopisná mapa, grafické měřítko [1:28 800], sekce č. 9, východní sloupec I, výška sekce 527 mm, šířka 527 mm, výřez. Österreichisches Staatsarchiv–Kriegsarchiv Wien. Reprodukce © Laboratoř geoinformatiky UJEP Ústí nad Labem.

Mapový list č. 6

Mapa č. 9: Situační plán svrateckého vodního náhonu v Tišnově s příslušnými vodními díly, datovaný 3. srpna 1864. *Situations-Plan über die Strecke der Schwarzawa und des Schwarzawa Mühlgrabens, von der Wehre oberhalb Tischnowitz bis unterhalb der Gemeindemühle in Tischnowitz sammt Umgebung*. Rukopisný kolorovaný plán, grafické měřítko 1:2 880, výška 458 mm, šířka 585 mm. Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond A – 1a, Okresní úřad Brno-venkov. Díl II. Technické oddělení 1872–1945 (1979), inv. č. 360/203. Foto Pavel Směkal. Vodní náhon o celkové délce 1,6 km, přetvořený patrně z přirozeného ramene řeky Svratky, protékal dříve při jihozápadním okraji městského jádra. Již ve 14. století jej využívaly dva mlýny na spodní vodu, horní (od 16. století městský, obecní) a střední (špitální, Korábův), zatímco dolní tišnovský mlýn (Cahlův, později Panský či Červený) ležel na dalším, kratším náhonu. Prostřední mlýn zanikl za třicetileté války, soukenická valcha byla od horního mlýna v 16. století přesunuta k mlýnu Červenému a odtud na konci 18. věku na zcela nové místo v horní části náhonu. Vodní dílo, po staletí dotvářející kolorit dolní části městečka, bylo zcela zrušeno v 80. letech 20. století.

Mapový list č. 7

Mapa č. 10: Plán zástavby jihozápadní části města s projektovanou spojovací ulicí k budovanému vlakovému nádraží Tišnov – Předklášteří, vyhotovený 30. prosince 1884. Rukopisný kolorovaný plán, měřítko [1:2 880], výška 209 mm, šířka 339 mm. Muzeum Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. X 250. Foto Pavel Vychodil. Plán zachycuje počátek významné přeměny městského urbanismu v souvislosti s vybudováním vlakového nádraží v letech 1884–1885 v dosud nezastavěné říční nivě, přibližně 200 m jihozápadně od stávajícího areálu města. Nutnost propojení obou částí městského organismu vedla ke vzniku typické „nádražní“ ulice s některými reprezentativními stavbami (hotel Fuňka, Vila Ludmila).

Mapa č. 11: Variantní, nerealizovaný projektční plán vlakového nádraží Tišnov z 80. let 19. století (nedatováno), s popisem jednotlivých objektů. Rukopisný kolorovaný plán, měřítko [cca 1:2 880], výška 150 mm, šířka 239 mm. Muzeum Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. X 251. Foto Pavel Vychodil. Tišnovské nádraží jako koncový bod lokální dráhy Brno – Tišnov se od roku 1885 stalo novým dopravním uzlem města, větší význam však trať získala až roku 1905, kdy došlo k jejímu prodloužení do Žďáru nad Sázavou (přes Nové Město na Moravě), a zejména po roce 1953, odkdy byla postupně zprovoznována nová dvoukolejná elektrifikovaná trasa Brno – Tišnov – Křižanov – Žďár nad Sázavou – Praha.

Mapový list č. 8

Mapa č. 12: Projektční plán přeložky vodovodu z Horní kašny do domu obchodníka D. Mandlera (č. p. 107) na Horním náměstí v Tišnově ze 7. dubna 1895. *Poloha přeložení vodovodu pana D. Mandlera obchodníka v Tišnově*, autor Jan Hykrda, zednický mistr a cestmistr v Tišnově. Rukopisný kolorovaný plán, grafické měřítko [cca 1:1 500], výška 215 mm, šířka 317 mm (vlastní, rámem vymezený plán výšky 133 mm, šířky 184 mm). Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond C – 134, Archiv města Tišnova 1416–1945, inv. č. 533/27. Skenoval Martin Lorber, Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě. Velmi pozdní příklad rozvodu vody z městských kašen privátními vodovody, v Tišnově doložený již v 16. století.

Mapa č. 13: Projektční plán stavby nové kanalizace na ulicích Brněnské a Cáhlovské v Tišnově z 12. ledna 1900. *Poloha stavby nové kanálu od čís. pop. 10. v brněnské ul. přes Cáhlovskou ulici do Švarcavy*, autor Jan Hykrda, zednický mistr v Tišnově. Rukopisný kolorovaný plán, grafické i číselné měřítko 1:2 880, výška cca 448 mm, šířka cca 210 mm. Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond C – 134, Archiv města Tišnova 1416–1945, inv. č. 534/27. Skenoval Martin Lorber, Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě. Postupně budování kanalizačního systému od přelomu 19. a 20. století významně přispělo ke zlepšení životních podmínek ve městě.

Mapový list č. 9

Mapa č. 14: Projekt elektrického osvětlení města z roku 1909. *Město Tišnov. Situační elektrického osvětlení*. Situační rukopisný, částečně kolorovaný plán, měřítko [1:2 880], výška 550 mm, šířka 672 mm. Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond A 3 – Okresní úřad v Tišnově 1855–1943. VI – Živnostenské provozy, inv. č. 656/175. Foto Pavel Směkal. Dobové progresivní projekt elektrického osvětlení tišnovských veřejných prostranství navázal na vybudování městské elektrárny při Obecním (Horním) mlýně, osazené roku 1909 Francisovou turbínou. Prvé elektrické lampy, nahrazující dosavadní lampy petrolejové, se v tišnovských ulicích rozšířily již v lednu 1910.

Mapový list č. 10

Mapa č. 15: Orientační plán města Tišnova z října roku 1936 s popisem náměstí, ulic, popisných čísel a nejdůležitějších objektů. *Orientační plán města Tišnova. Náměstí, ulice a domovní čísla z roku 1936*,

autor Ing. Čeněk Vondráš, úředně autorizovaný civilní geometr v Tišnově. Ručně kolorovaný plán, měřítko 1:2 880, výška 806 mm, šířka 946 mm (vlastní, rámem vymezený plán výšky 732 mm, šířky 806 mm). Muzeum Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. X 284. Foto Pavel Vychodil. Plán zachycuje významné změny v urbanismu města, především velkoryse koncipovanou, zatím jen málo zastavěnou čtvrť rodinných domů v jihovýchodní části města s charakteristicky půlkruhově uzavřenou uliční osnou. Další větší okrsek individuální obytné zástavby, záhy po roce 1921 projektované nákladem Všeobecné prospěšné stavebního družstva v Tišnově, vyrůstá na podélné rozvržené parcelách na severovýchodě intravilánu.

Mapový list č. 11

Mapa č. 16: Politický okres Tišnov na kolorované mapě z roku 1933. Mapa okresu tišnovského, autor František Syrovátka, učitel. Vydal Okresní školní výbor v Tišnově, měřítko 1:75 000, výška 572 mm, šířka 469 mm (vlastní, rámem vymezená mapa výšky 520 mm, šířky 417 mm). Originální tisk zapůjčil Ivo Medek, Tišnov. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 12

Mapa č. 17: Tišnov a jeho nejbližší okolí na výřezu ze situačního vrstevnicového plánu z 2. poloviny 30. let 20. století. Autor neznámý, měřítko 1:10 000, výška celého listu 911 mm, šířka 615 mm, vlastní mapa o výšce 780 mm a šířce 588 mm, klad vrstevnic po 10 m. Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond F 9 – Sběrka map a plánů, inv. č. 2 158. Foto Pavel Smékal. Velmi zdařilý záznam sklady sídel v geografickém rámci Tišnovské kotliny.

Mapový list č. 13

Mapa č. 18: Projektční situační plán celkové úpravy Horního náměstí (nyní náměstí Míru) v Tišnově z května 1940. Úprava Komenského náměstí v Tišnově – Situační plán benzínové stanice firmy Brey-Photogen v Tišnově, autor Ing. arch. Bohuslav Fuchs, architekt v Brně. Rukopisný kolorovaný plán, měřítko 1:500, výška 596 mm, šířka 419 mm. Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond C – 134, Archiv města Tišnova 1416–1945, inv. č. 679/42. Foto Pavel Smékal. Významný brněnský funkcionalistický architekt Bohuslav Fuchs (1895–1972) realizoval v Tišnově ve 30. letech 20. století hned několik svých projektů, roku 1940 pak pro město zpracoval i návrh zástavby čtvrti Trnec (srov. mapu č. 1 v textových listech). Za Fuchsovu nejvýznamnější tišnovskou architekturu lze považovat budovu městské spojitelný na Dolním (Komenského) náměstí z roku 1933 (projekt spolu s Jindřichem Kumpoštěm).

Mapový list č. 14

Mapa č. 19: Orientační plán města Tišnova z července 1945 s popisem náměstí, ulic, popisných čísel a nejdůležitějších objektů. Do plánu zakreslen stav budov po bombardování Tišnova letouny Rudé armády 25. dubna 1945, s rozlišením pěti kategorií poškození: 1 – totálně (červeně), 2 – velmi těžce (modře), 3 – těžce (zeleně), 4 – lehce, proveden odhad (hnědě), 5 – lehce, proveden záznam (žlutě). Orientační plán města Tišnova. Náměstí, ulice a domovní čísla z roku 1945, autor Ing. Čeněk Vondráš, úředně autorizovaný civilní geometr v Tišnově. Ručně kolorovaný plán, měřítko 1:2 880, výška 870 mm, šířka 1 043 mm (vlastní, rámem vymezený plán výšky 850 mm, šířky 1 027 mm). Muzeum Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. X 241. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 15

Mapa č. 20: Vyhodnocení zástavby Tišnova v rámci Směrného územního plánu města z října roku 1967. Směrný územní plán Tišnova. Současný stav, autorka Ing. arch. Schwarzová, Krajská projektová organizace STAVOPROJEKT Brno, investor Okresní národní výbor Brno-venkov. Kolorovaná mapa, měřítko 1:5 000, výška 650 mm, šířka 700 mm. Připojen popis aktuální „občanské vybavenosti“. Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond Městský národní výbor Tišnov 1945–1990, prozatím neinventováno. Foto Pavel Vychodil. Územní plán z roku 1967 stál na počátku urbanistické degradace historického jádra města, jehož zástavba byla v téměř celém rozsahu vyhodnocena jako „asanační“ (značeno žlutě) nebo „na dožití“ (hnědočerveně). Směrný územní plán měl přímou spojitost s nakonec pouze zčásti realizovaným projektem přebudovat Tišnov na sídelní a obslužné zázemí nově objevených uranových ložisek v širším severozápadním okolí. I když komplexně nebyl celý záměr nikdy realizován, z něj vycházející stavební závěry, znemožňující po celá 70. a 80. léta 20. století běžnou údržbu a obnovu historické zástavby ve středu města (např. na Brněnské ulici), měly těžký dopad na současný stav historického stavebního fondu Tišnova.

Mapový list č. 16

Mapa č. 21: Projekt celkové přestavby velké části historického jádra města ve studii z června roku 1967 (prostor mezi vlakovým nádražím, Komenského náměstím a ulicemi Janáčkovou, Brněnskou a Cáhlovskou, dále zástavba náměstí Míru a ulic Dvořáčkovy, Na Hrádku, Hřbitovní, U Humpolky). Tišnov. Studie přednádražního prostoru. Situační – asanační plán, autorka Ing. arch. Schwarzová, Krajská projektová organizace STAVOPROJEKT Brno, investor Okresní národní výbor Brno-venkov. Kolorovaná mapa, měřítko 1:1 000, výška 640 mm, šířka 985 mm. Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond Městský národní výbor Tišnov 1945–1990, prozatím neinventováno. Foto Pavel Vychodil. Studie reprezentuje nejstarší skupinu projektů asanace středu Tišnova. Prakticky celá polovina na konci 13. století zformovaného půdorysného rozvrhu města se zástavbou převážně z 18.–19. věku měla být zbořena a nahrazena novými objekty „občanské vybavenosti“ a věžovými či deskovými obytnými domy panelové konstrukce. Jednalo se o veškerou zástavbu ulic Dvořáčkovy, Radniční, Brněnské, Cáhlovské, Koráb, Procházkovy a Mlýnské, z velké části i o domy na náměstí Míru. Z projektu bylo v nezměněné podobě naštěstí realizováno pouze menší panelové sídliště s prodejnou potravin na místě barokního hospodářského dvora „Humpolka“ na jižním okraji dotčeného areálu.

Mapový list č. 17

Mapa č. 22: Nerealizovaná varianta projektu nové výstavby na místě západní poloviny historického jádra města, studie z června 1977 (jedná se o plochu mezi vlakovým nádražím, náměstím Míru a ulice-

mi Janáčkovou, Dvořáčkovou, Radniční, Mlýnskou a Koráb). Tišnov – střed. Urbanistická studie rekonstrukce historického jádra, autor Ing. arch. V. Dominik, DRUPOS, podnik Českého svazu bytových družstev pro projektování, inženýrskou činnost a technickou pomoc, závod 1 Brno, investor Městský národní výbor Tišnov. Částečně kolorovaný hmotový kolmý nárys, měřítko 1:1 000, výška 946 mm, šířka 848 mm. Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond Městský národní výbor Tišnov 1945–1990, prozatím neinventováno. Foto Pavel Vychodil. Další z příkladů razantních, v podmínkách normalizačně socialistické ekonomiky 70. a 80. let 20. století však jen obtížně realizovatelných projektů. Za eufemismem „rekonstrukce historického jádra“ se opět skrývá praktická likvidace půdorysné i stavební podstaty velké části tišnovského městského centra. To mělo být v tomto konkrétním případě nahrazeno až megalomansky projektovanými komplexy správních, obslužných a obchodních objektů, ve svažitém terénu spojených často visutými komunikacemi. V poněkud modifikované podobě byla z této studie provedena pouze asanace a následná zástavba domovního bloku mezi náměstím Míru a kostelem sv. Václava.

Mapový list č. 18

Mapa č. 23: Návrh reorganizace městského organismu v konceptu územního plánu Tišnova z listopadu 1983. Územní plán sídelního útvaru Tišnov – Předklášteří – Hradčany. Koncept – Komplexní urbanistický návrh, autor Ing. arch. M. Kvapil, Krajská projektová organizace STAVOPROJEKT Brno, investor Okresní národní výbor Brno-venkov. Kolorovaná mapa, měřítko 1:5 000, výřez výkresu o výšce 798 mm a šířce 1 495 mm. Připojen popis soudobého „vyššího občanského vybavení“ a průmyslové výroby. Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond Městský národní výbor Tišnov 1945–1990, prozatím neinventováno. Foto Pavel Vychodil. Přes ústup od maximalistických tendencí předchozího období jde o další studii, jejíž realizace by vedla k likvidaci podstatných částí historických struktur města. Charakteristický je tu zcela neadekvátní důraz na „optimalizaci“ komunikačního systému sídelního útvaru, již měly za oběť padnout některé historické ulice (např. ulice Klášterská), spolu s relikty neurbanizovaného přírodního terénu uvnitř města (dolní polovina ulice Na Hrádku). Zcela násilná, nesmyslná aplikace pravouhelného rastru uliční sítě zvláště v jižní polovině historického Tišnova pak předpokládala bezprecedentní demolice a celkovou urbanistickou přestavbu dotčených okrsků.

Mapový list č. 19

Mapa č. 24: Územní plán sídelního útvaru Tišnov. Pracovní výkres č. 1 – Urbanistické řešení, aktualizovaná verze z roku 2005. Zpracovatel Urbanistické středisko Brno, spol. s r. o., zpracovatelství kolektiv Ing. arch. Dana Schwarzová, Ing. Blanka Ježková, Ing. Pavel Veselý, Ing. Zdeněk Pavlovský, Ing. Dagmar Stejskalová, Vlasta Jelínková, Brno 1999. © Městský úřad Tišnov. Platný normativ, usměrňující urbanistický vývoj současné městské aglomerace.

Mapový list č. 20

Mapa č. 25: Projekt úprav přednádražního prostoru a zástavby plochy mezi vlakovým nádražím a ulicemi Janáčkovou, Mlýnskou a Koráb. Regulační plán – Přednádražní část města Tišnova. Hlavní výkres: Funkční a prostorová regulace, měřítko 1:500. Autoři Ing. arch. Jiří Palacký a Ing. Jiří Bajer, Urbanismus – Architektura – Design Studio, spol. s r. o., Brno 2003. © Městský úřad Tišnov. Regulační plán z roku 2000, vymezuje zásady urbanistické koncepce, funkční uspořádání pozemků (barevné plochy: oranžová – smíšené plochy vybavenosti, červené plochy – bydlení, žluté plochy – pro pěší, fialové plochy – pro komunikace, zelené i zeleně šrafované plochy – pro zeleně) a prostorové uspořádání pozemků (stavební čáry). Stanoví podmínky zastavitelnosti jednotlivých pozemků, plochy pro veřejně prospěšné stavby a zásady řešení dopravy a technické infrastruktury. Navrhované řešení předpokládá doplnění volných ploch novou zástavbou, která dotváří blokový systém zastavení, charakteristický pro historickou centrální část, s rostlou nízkopodlažní řadovou zástavbou, vytvářející blokovou strukturu města, s objekty drobného měřítka a parcelace. Navržena struktura zástavby předpokládá harmonický přechod z historického jádra do přednádražního prostoru. Intenzivní doprava je umístěna na okraj do ulic Janáčková – Přednádražní – Koráb – Brněnská. Výhledově podél železnice ve směru na Předklášteří. Z hlediska dopravní zátěže bude střed území uvolněn od nadměrné dopravy (plochy zde jsou vyhrazeny hlavně pro pohyb pěších). Výškového rozdílu původního a upraveného terénu mezi nádražím ČD a Mlýnskou, je možné využít pro řešení parkovacích stání pod objekty. Ve výkresu funkční a prostorové regulace jsou barevně zakresleny: 1. regulativy využití ploch pro funkční uspořádání pozemků (funkce ploch): a) pozemky bydlení – plochy všeobecného bydlení – BO – ; b) pozemky smíšené funkce – smíšené plochy obchodu a služeb – SO – ; c) pozemky pracovních aktivit – plochy pro výrobu – PV – ; d) pozemky veřejné vybavenosti – veřejná správa – OV – ; e) veřejné zeleně – plochy ostatní městské zeleně – ZO – ; f) pozemky obsluhu území dopravních staveb a zařízení, plochy pro parkoviště – DP – ; g) pozemky veřejných prostranství a zvláštní plochy (chodníky, dopravně zklidněné plochy ad.). 2. prostorové uspořádání pozemků – stavební čáry (ve výkrese zakresleny tlustou čarou v obrysu stavebních objektů, udávají hranici části pozemku určené k zastavení a polohu výstavby hlavního objemu objektu od uličního prostoru). Detailní informace byly z výkresu odpojeny (např. výšky objektů, které udávají počet nadzemních podlaží, atd.).

Mapový list č. 21

Mapa č. 26: Svislý letecký snímek města Tišnova z roku 1947. Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad Dobruška, © MO ČR, 2005 (Středisko leteckých snímků, sign. č. 6 118). Foto Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad Dobruška, © MO ČR, 2005. Na fotografii vyniká neporušená kompaktní zástavba historického jádra i navazujících vilových čtvrtí, patrně jsou i obě velké, právě budované komunikační stavby: nová železniční trať a silniční obchvat.

Mapový list č. 22

Mapa č. 27: Svislý letecký snímek města Tišnova z roku 1976. Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad Dobruška, © MO ČR, 2005 (Středisko leteckých snímků, sign. č. 20 482). Foto Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad Dobruška, © MO ČR, 2005.

Mapový list č. 23

Mapa č. 28: Svislý letecký snímek města Tišnova z roku 1989. Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad Dobruška, © MO ČR, 2005 (Středisko leteckých snímků, sign. č. 18 354). Foto Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad Dobruška, © MO ČR, 2005. Stejně jako předchozí záběr (srov. mapa č. 27 na mapovém listu č. 22) dokumentuje snímek markantní nárůst bytové i průmyslové zástavby od konce 60. let 20. století, zasahující významně i do historické půdorysné struktury města.

Mapový list č. 24

Mapa č. 29: Svislý letecký snímek města Tišnova, kláštera Porta coeli a obce Předklášteří z roku 2003. © Městský úřad Tišnov.

Mapový list č. 25

Mapa č. 30: Tišnov – ukázka vektorizace nad rastrem mapy stabilního katastru z roku 1826. Rekonstrukční mapa Evy Semotanové. Počítačové zpracování Kateřina Křováková, Laboratoř geoinformatiky UJEP.

Mapa č. 31a: Tišnov – 3D vizualizace mapy stabilního katastru z roku 1826 s použitím vektoru zástavby. Rekonstrukční mapa Evy Semotanové. Počítačové zpracování Kateřina Křováková, Laboratoř geoinformatiky UJEP.

Mapa č. 31b: Tišnov – 3D vizualizace soudobé ortofotomapy. Rekonstrukční mapa Evy Semotanové. Počítačové zpracování Kateřina Křováková, Laboratoř geoinformatiky UJEP.

Mapový list č. 26

Mapa č. 32: Praveké a středověké archeologické lokality a nálezy na katastru města Tišnova (číslování a popis v řazení od východu k západu). Podkladem digitalizovaná Základní mapa ČR 1:10 000, list č. 24-32-02, 5. přepracované vydání z roku 2003 (stav k roku 2002). © Český úřad zeměměřičský a katastrální, 1979. Vyhodnocení a vynešení archeologických lokalit do mapy provedl Jiří Doležal. Počítačové zpracování Marcela Havelkové, Earth Tech CZ, spol. s r.o., Praha. 1 – cihelna Občanské záložny na Trmci pod Klucaninou: roku 1936 nalezen při výkopě v cihelně kamenný listovitý hrot, zařaditelný snad na přelom středního a mladého paleolitu (szeletien, popř. ještě micoquien, stáří cca 42 000 let). Před druhou světovou válkou získán možná ještě další obdobný hrot; 2 – polní trať Mlýnsko, Mlýnsko, Trnec: sídlištní plocha se stopami osídlení v mladší době kamenné (kultura s lineární keramikou – starší a pozdní stupeň; 5500, resp. 5000 let př. n.l.), pozdní době kamenné (starý eneolit – jordanovská skupina; 3600 let př. n.l.), v mladší době bronzové (starší lužická kultura; 1300–1100 let př. n.l.) a v časném středověku (slovenské osídlení střední doby hradištní v 9. století n.l.); nálezy starší doby železné zatím dostatečně neověřeny. Sídlíště zkoumáno od počátku 80. let 20. století povrchovými sběry; 3 – vrch Klucanina, zalesněná ostrožna, vybíhající z masivu Klucaniny k severozápadu: patrně z prostoru sedla ostrožny pocházejí z povrchové sběru ve 30. letech 20. století dva kamenné nástroje, snad z počátku mladého paleolitu (cca 40 000 let); 4 – pole „U Nové hospody“: v první třetině 20. století ojedinelé povrchové nálezy štipaných i broušených kamenných nástrojů mladší doby kamenné (cca 6.–4. tisíciletí př. n.l.), signalizující snad soudobé sídliště; 5 – stavba domu č. p. 939: stopy osídlení v mladší době kamenné (kultura moravské malované keramiky, 4700–3700 let př. n.l.) a v době bronzové (2. tisíciletí př. n.l.). Náhodný nálezy při stavbě roku 1968; 6 – blok zástavby mezi ulicemi Brněnskou, Dobrovského, Hornickou a Horovou: v letech 1954, 1961 a 1972 bylo opakovanými záchrannými výzkumy při stavebních akcích prozkoumáno nejméně 24 žárových hrobů z mladší a pozdní doby bronzové, částečně s kamennými konstrukcemi (lužická a slezská fáze kultury lužických popelnicových polí, cca 1100–750 let př. n.l.); 7 – polní trať Poloudily pod městem a navazující průmyslový areál textilní továrny na Wágnerově ulici: sídlištní plocha, osídlená v mladší době bronzové (lužická fáze kultury lužických popelnicových polí, silně jsou však zastoupeny i vlivy současné velatické fáze kultury středodunajských popelnicových polí; cca 1200–1000 let př. n.l.). Již 1886 zde odkryt poklad dvanácti bronzových náramků, další nálezy od 1940 při různých stavebních pracích. Nelze vyloučit ani výskyt soudobých žárových hrobů (s kamenným obložím; 8 – ulice Bedřicha Smetany, dům č. p. 692 (stavební parcela č. 728); při stavbě domu nalezeny 1933 bronzové skládací váčky ze 13. století; 9 – areál uhelných skladů při ulici Na Mlékárně: ojedinelé nálezy štipaných kamenných nástrojů v 60. letech 20. století, snad naznačující osídlení v mladší době kamenné (cca 6.–4. tisíciletí př. n.l.); 10 – někdejší zahrady jihovýchodně od humpoleckého dvora: roku 1830 byl při polních pracích objeven v kovaně truhle uložený poklad nejméně 14 040 drobných stříbrných mincí, ukrytý kolem roku 1620; 11 – okolí hostince a bývalého dvora Humpolka: stopy osídlení mladší doby bronzové (lužický stupeň kultury lužických popelnicových polí, cca 1300–1000 let př. n.l.). Ojedinelý nálezy keramiky roku 1977; 12 – prostor náměstí Míru a ulic Bezručovy, Kostelní a Na Hrádku v historickém středu města: sídlištní plocha, osídlená v mladší a pozdní době kamenné (starší i mladší období kultury s lineární keramikou, 5600–5000 let př. n.l.; kultura s moravskou malovanou keramikou, 4500–3500 let př. n.l.); jevišovická kultura, cca 2600–2300 let př. n.l.), v mladší a pozdní době bronzové (lužická a slezská fáze kultury lužických popelnicových polí, 1300–750 let př. n.l.) a mladší či pozdní době římské (3.–4. století). Vyloučit nelze ani osazení ve starší době železné (horákovská kultura, 750–500 let př. n.l.). Nálezy od roku 1929 při různých stavebních pracích; 13 – bývalý městský mlýn, parcela č. 143 na Mlýnské ulici: roku 1958 odkryt poklad 1 428 pražských grošů Karla IV. a Václava IV., uložený v keramické nádobě kolem roku 1420; 14 – blok zástavby mezi Komenského (Dolním) náměstím a ulicemi Brněnskou, Procházkovou, Mlýnskou a Neumannovou v historickém jádru města: sídlištní plocha, osídlená v pozdní době kamenné či době bronzové (cca 3500–1000 let př. n.l.), starší době železné (horákovská kultura, 750–500 let př. n.l.), době laténské (Keltové, přibližně 3.–1. století př. n.l.), mladší či pozdní době římské (Germáni, 3.–4. století) a Slovany starší, střední i mladší doby hradištní (8. – počátek 11. století). Záchranný výzkum roku 2000; 15 – Jungmannova ulice, parcela č. 106 u domu č. p. 82: stopy osídlení snad v době bronzové (2000–750 let př. n.l.) a ve slovenské střední době hradištní (9. století). Záchranný výzkum 1999–2000; 16 – jeskyně v severozápadním svahu hory Květnice: stopy osídlení v pozdní době kamenné (jevišovická kultura, cca 2600–2300 let př. n.l.), starší

době bronzové (únětická kultura, 18.–17. století př. n. l.), pozdním středověku a časném novověku (15.–17. století). Nálezy z roku 1985 ze suti v ústí jeskyně; 17 – místo zaniklého středověkého špitálu a kostela sv. Mikuláše (založen krátce před rokem 1295; barokizovaný a poté na obytný dům přestavěný komplex zbořen roku 1940). Nálezy hrobů z kostelního hřbitova a stavebních substrukcí při stavebních výkopech v 50. letech 20. století. Modře šrafováno historické jádro města s plošným výskytem archeologických nálezů a situací ze 13.–16. století.

Mapový list č. 27

Mapa č. 33: Růst města od počátku 13. století do roku 1826. Podkladem digitalizovaná Mapa stabilního katastru města Tišnova z roku 1826 (srov. mapový list č. 4, mapa č. 7, kde další údaje). Vyhodnocení a vynesení situace do mapy provedl Jiří Doležel. Počítačové zpracování Marcela Havelková, Earth Tech, CZ spol. s r. o., Praha. 1 – předpokládané jádro ve 30. letech 13. století; 2 – prvotní růst osady a lokace Horního náměstí do 60. let 13. století, snad i spolu s tzv. Dolní Kukýrnou; 3 – útvar tzv. Horní Kukýrny, vysazený pravděpodobně v 2. polovině 13. věku, spolu s objektem špitálu s kostelem sv. Mikuláše u brodu přes řeku Svratku; 4 – další, ve 14. století bezpečně existující objekty a části městečka; 5 – patrně ve 14.–15. věku vzniklé ulice (nyní Dvořáčkova a Halouzškova); 6 – rozšíření zástavby v 16. století; 7 – dostavby 17.–18. věku. Body vyznačeny právořečné domy ve stavu k roku 1906.

Mapa č. 34: Rozvoj zástavby města v 19. a 20. století. Podkladem digitalizovaná Základní mapa ČR 1:10 000, list č. 24–32–02, 5. přepracované vydání z roku 2003 (stav k roku 2002). © Český úřad zeměměřičský a katastrální, 1979. Vyhodnocení a vynesení do mapy provedl Jiří Doležel. Počítačové zpracování Marcela Havelková, Earth Tech, CZ spol. s r. o., Praha. 1 – historické jádro města z doby před rokem 1826; 2 – rozšíření do roku 1918; 3 – meziválečná výstavba; 4 – bloky a objekty vzniklé po roce 1945.

Mapový list č. 28

Mapa č. 35: Vývoj jádra pozemkové držby kláštera Porta coeli v letech 1232–1782 na vlastním Tišnovsku. Rekonstrukční mapa Jiřího Doležela. Počítačové zpracování Marcela Havelková, Earth Tech, CZ spol. s r. o., Praha. 1 – majetkový základ klášterního panství, vytvořený do konce 13. století – městečko Tišnov a další osady či jejich díly (dílič držby značené střídavě vyplňovanou šrafurou); 2 – statky, konventu patřící krátce okolo roku 1240 (Pánov, polovina Zhoře); 3 – državy, opatřím získané v poslední čtvrtině 15. a na počátku 16. věku (celá ves Hájek a dílčí majetky v Tišnově a sedmi dalších vsích); 4 – vsi či díly vsi drahoninského statku, ke klášterní doméně připojené výměnou roku 1593; 5 – osady a části osad, od lomnického panství odkoupené roku 1748, majetky v Brumovicích a Bukovicích současně odprodány K Lomnici; 6 – farní kostely v držení kláštera.

Mapa č. 36: Majetky kláštera Porta coeli v letech 1232–1782 mimo samotné Tišnovsko. Rekonstrukční mapa Jiřího Doležela. Počítačové zpracování Marcela Havelková, Earth Tech, CZ spol. s r. o., Praha. 1 – koncentrované jádro panství na Tišnovsku ve výsledném stavu k roku 1782; 2 – držba městečka; 3 – držba vsi; 4 – kostelní patronát; 5 – vlastnictví dalších užitků. Letopočty vyznačen interval známé držby jednotlivých lokalit klášterem, v případě nevyplněného symbolu pouze držba dílčí.

Mapový list č. 29

Mapa č. 37: Územní a správní vývoj Tišnovska a okresu Tišnov v letech 1850–1942 a 1945–1949. Rekonstrukční mapa Jiřího Doležela. Počítačové zpracování Marcela Havelková, Earth Tech, CZ spol. s r. o., Praha. 1 – vsi tišnovského panství před rokem 1848 (Komin a Veverské Knínice byly od roku 1821 odloučeny ke statku Veveří); 2 – vsi náležející před rokem 1848 částečně k tišnovskému panství; 3 – hranice okresu Tišnov k roku 1850; 4 – změny hranic tišnovského okresu v letech 1855–1907; 5 – katastry obcí dodatečně připojených k tišnovskému okresu (Hluboké Dvory 1898, Pernštejn 1907); 6 – katastry obcí po roce 1850 odloučených z okresu Tišnov (1855 Smrček, 1875 Jinačovice, 1876 Horní a Dolní Čepi, 1892 Katov, Křížinkov, Pánov, Radoškov); 7 – katastry obcí v letech 1892 – 1898 dočasně odloučených z okresu Tišnov.

Mapa č. 38: Územní a správní vývoj Tišnovska a okresu Tišnov po roce 1949. Rekonstrukční mapa Jiřího Doležela. Počítačové zpracování Marcela Havelková, Earth Tech, CZ spol. s r. o., Praha. 1 – hranice redukovaného okresu Tišnov v letech 1949–1960; 2 – hranice okresů Blansko, Brno-město, Brno-venkov a Zdrav nad Sázavou, mezi které byl tišnovský okres mezi lety 1960 a 2002 rozdělen; 3 – správní obvod obce s rozšířenou působností Tišnov v letech 2003 a 2004; 4 – doplnění správního obvodu obce s rozšířenou působností Tišnov k 1. 1. 2005; 5 – hranice doplněného správního obvodu obce s rozšířenou působností Tišnov k 31. 5. 2005.

Mapa č. 39: Středověký Tišnov v systémové struktuře okolních trhových center. Rekonstrukční mapa Jiřího Doležela. Počítačové zpracování Marcela Havelková, Earth Tech, CZ spol. s r. o., Praha. 1 – významné městské obce 14.–16. století a jejich spádové obvody v rámci dlouhé staročeské míle (11,225 km); 2 – další, méně významná městečka.

Mapa č. 40: Územní vývoj farností Tišnov v 16.–20. století. Rekonstrukční mapa Jiřího Doležela. Počítačové zpracování Marcela Havelková, Earth Tech, CZ spol. s r. o., Praha. 1 – pravděpodobný rozsah tišnovské farnosti v 16. století; 2 – hranice tišnovské farnosti k roku 1771; 3 – tišnovská farnost v letech 1783–1928; 4 – rozsah tišnovské farnosti od roku 1928; 5 – předhusitské farní kostely; 6 – předhusitské kláštery.

Mapový list č. 30

Mapa č. 41: Orientační mapa města Tišnova v současnosti (2005). V příloze (vnitřní strana obálky) připojen seznam změn v názvosloví uliční sítě (zpracovali K. Fic a J. Doležel). © Městský úřad Tišnov; SURSUM Tišnov.

Mapový list č. 31

Obr. č. 15: Veduta městečka Tišnova, kláštera Porta coeli a vsi Předklášteří z roku 1728. Autor Karel Josef Vokoun, městský syndik (autorská signatura na dolním okraji vpravo: Carl Jos. Wokaun Syndic, ibidem delineavit). Kolorovaná kresba, výška 350 mm, šířka

660 mm. Archiv města Brna, fond Sbirka rukopisů Antonína Bedřicha Mitrovského, sign. A 260, č. 38, pořadí v aktech 109. Foto Marie Schmerkové. Kresba byla součástí písemných materiálů o dějinách a topografii městské obce, které 16. září 1728 poslali tišnovský purkmistr a městská rada do Brna moravskému historikovi Dismasi J. I. z Hofferů. Ačkoliv autor nebyl školen kreslířem, jeho zdařilé dílo v pohledu od jihozápadu zachycuje velmi názorně celou tišnovskou sídelní aglomeraci. Nej důležitější jednotlivé objekty byly na vedutě očíslovány a popsány v německé legendě v levém dolním rohu: 1 – farní kostel sv. Václava; 2 – fara a farní dvůr; 3 – radnice; 4 – klášter Porta coeli; 5 – kaple sv. Kateřiny v areálu kláštera; 6 – kaple sv. Barbory (nyní Nejsvětější Trojice) nad Předklášteřím; 7 – drobná kaple Nejsvětější Trojice v těsné blízkosti kaple sv. Barbory; 8 – výklenková kaple se sochou sv. Jana Nepomuckého před branou do kláštera; 9 – špitál s kostelem sv. Mikuláše u brodu přes řeku Svratku; 10 – kamenný kříž s dalšími sochami na severozápadním konci města; 11 – mariánský sloup se sochami patronů proti moru na Dolním náměstí; 12 – statue sv. Jana Nepomuckého před domem U Jana; 13 – kaple sv. Anny na Trnci; 14 – císařský výběrčí úřad v ulici ke klášteru (nyní Jungmannovy ulici); 15 – obecní špitál na začátku dnešní Halouzkovy ulice; 16 – hostinec U Bílého lva (Humpolka); 17 – klášterní hostinec v městečku (Panský dům); 18 – obecní dům na Dolním náměstí; 19 – obecní pivovar na Mlýnské ulici; 20 – obecní mlýn; 21 – panský, tzv. Červený mlýn; 22 – hora Květnice; 23 – řeka Svratka (Švarcava); 24 – potok Besének; 25 – řeka Loučka; 26 – kaple Krista do krve ubíchaného v zahradách na počátku ulice Trmačov; 27 – papírna v Předklášteří; 28 – obecní hora a les Klucanina; 29 – „hrdelní právo“ – šibenice na Klucanině; 30 – stinadlo s katovským domkem na Humpolce; 31 – vápenná pec při cestě na Deblin.

Mapový list č. 32

Obr. č. 16: Stavební plán masných krámů na Dolním (Komenského) náměstí v Tišnově, patrně z druhé poloviny 18. století. Plán. Masný krám v městě Tišnově. Autor František Antošiček, stavitel (podpis vpravo dole Frantz Antoschizek Baumeister). Rukopisný kolorovaný plán (půdorys, bokorys, příčný řez), s českou, německou a nadepsanou legendou v levém horním rohu, grafické měřítko v rakouských sázích a stopách [cca 1:70,262], výška 356 mm, šířka 517 mm (vlastní, rámem vymezený plán výšky 333 mm, šířky 497 mm). Muzeum Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. X 245. Foto Pavel Vychodil. Nejstarší známý tišnovský stavební plán. Oproti projektu jen s drobnými odchylkami postavený objekt zcela tradičního, v podstatě středověkého rozvrhu zachycuje již mapa stabilního katastru z roku 1826. Budova masných krámů byla zbořena až v souvislosti s výstavbou nové městské spojitelné roku 1932.

Mapový list č. 33

Obr. č. 17: Studie radikální přestavby centra města z roku 1986. Tišnov – regenerace historického centra, úkolová akce JM KOSČA 1986, autor a investor nezjištěni. Kolorovaný axonometrický pohled, grafické i číselné měřítko 1:500, výška 856 mm, šířka 1 121 mm. Státní okresní archiv Brno-venkov v Rajhradě, fond Městský národní výbor Tišnov 1945–1990, prozatím neinventováno. Foto Pavel Vychodil. Poměrně pozdní příklad plánů na radikální demolici historické zástavby v rozsáhlých okresech městského centra a jejího nahrazení novými obytnými i obchodně-správními objekty (náměstí Miru, ulice Dvořáčkova, Ráboňova, Radniční, Brněnská, Kostelní, Bezručova, Riegrova, Na Hrádku). Předpokládaná nová zástavba se zvláště v případě obytných komplexů vyznačuje typizovanou, utilitární skladbou, v zahradní architektuře jsou aplikovány i prvky pokleslého romantismu.

Mapový list č. 34

Obr. č. 18: Panoramatický pohled na Tišnov a část Předklášteří od jihozápadu z prostoru výšiny Kozí brada (Horka). Kolorovaná skládaná pohlednice 419 × 88 mm z intervalu let 1905–1908, nakladatel Karel Cejnek, knihář, Tišnov. Dokumentační fond Městského úřadu v Tišnově. Skenoval a digitálně restauroval Pavel Smékal. Zdařilý záběr vystihuje zasazení města do působivého krajinného rámce s dominujícím masivem Květnice. Vlevo papírna v Předklášteří.

Obr. č. 19: Panoramatický pohled na Tišnov od severozápadu ze svahů Květnice. Kolorovaná skládaná pohlednice 420 × 90 mm z doby okolo roku 1910, nakladatel František Hejl, Tišnov. Dokumentační fond Městského úřadu v Tišnově. Skenoval a digitálně restauroval Pavel Smékal. Do tradiční hmotové skladby města začínají pronikat první veřejné novostavby a solitérní vilové objekty, seskupující se podél nové vyměňovaných kompozičních os, zvláště Riegrovy ulice, směřované ke Kuthanovu sanatoriu pod Klucaninou.

Obr. č. 20: Panoramatický pohled na Tišnov od východu z výběžku Klucaniny. Skládaná pohlednice 407 × 87 mm z roku 1925, nakladatel Karel Cejnek, knihkupec Tišnov. Dokumentační fond Městského úřadu v Tišnově. Skenoval a digitálně restauroval Pavel Smékal. Rovněž na této fotografii vyniká krajinný reliéf, v zadním plánu zčásti domalovaný. Snímek zachycuje spíše novější vilovou a průmyslovou zástavbu na okraji města, jehož centrum je skryto pod květnickými svahy.

Mapový list č. 35

Obr. č. 21: Pohled na centrální část města od severozápadu na fotografii z 28. března 1899. Soukromá sbírka Pavla Smékala, Tišnov. Snímek z původního skleněného fotonegativu formátu 150 × 100 mm digitálně restauroval Pavel Smékal. Scenérií stále ještě dominuje farní kostel sv. Václava, vlevo však v přízemí zástavbě vynikají nové veřejné budovy – sokolovna, hospodářská škola, chudobinec a zejména okresní hejtmanství. V popředí z větší části zaniklé domy Dolní Kukýrny a Dvořáčkovy ulice se zahradami na humnech.

Obr. č. 22: Původní tišnovská radnice (č. p. 111) na Horním náměstí. Soukromá sbírka Pavla Smékala, Tišnov. Snímek z původního fotopozitivu formátu 240 × 170 mm digitálně restauroval Pavel Smékal. Původní pozdně renesanční, v baroku vícekrát přestavovaná budova s arkádovou věží v průčelí byla roku 1905 zcela zbořena a nahrazena volnou kopii v goticko-renesančním historizujícím stylu. Podle početných selských povozů v popředí soudě, byla fotografie pořízena pravděpodobně při některém z pondělních týdenních trhů.

Obr. č. 23: Tišnovský Dolní (též Červený či Panský) mlýn na dopisnici snad z počátku 20. století. Soukromá sbírka Pavla Smékala,

Tišnov. Snímek z původního fotopozitivu formátu 185 × 120 mm digitálně restauroval Pavel Smékal. Rozlehlý a výstavný komplex (původní č. p. 170) s patrně renesančním jádrem byl zbořen roku 1967.

Obr. č. 24: Průčelní fronta klášterního vrchnostenského dvora Humpolka (původní č. p. 183) na Cáhlovské ulici v 60. letech 20. století. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně, fotografický archiv bývalého Památkového úřadu pro Moravu a Slezsko, foto č. C – 13 604 (formát 175 × 125 mm). Foto neznámého autora. Patrně starší renesanční areál humpoleckého dvora byl po ničivých požárech na konci 17. a na počátku 18. věku roku 1711 obnoven abatysí Terezií Nimišovou. Krátce po roce 1728 pak v jeho jihozápadním sousedství vyroste zcela nový, vrcholně barokní panský dvůr, k jehož ústřední patrové rezidenční budově se středovým průjezdem v čele se po stranách přimykala přízemní užitková křídla, uzavírající podélné prostranství. Neobyčejně cenný, památkově chráněný architektonický celek ustoupil roku 1969 výstavbě panelového sídliště.

Obr. č. 25: Nynější Janáčkova ulice na fotografii z prvního desetiletí 20. století (snad mezi roky 1902 a 1909). Soukromá sbírka Pavla Smékala, Tišnov. Snímek z původního skleněného fotonegativu formátu 150 × 100 mm digitálně restauroval Pavel Smékal. Komunikace, spojující od roku 1885 město s novými nádražím, byla koncipována jako reprezentativní vstupní ulice s výstavnými novými domy, vilami a ubytovacími kapacitami (vpravo hotel Fuřka).

Obr. č. 26: Rodinný dům č. p. 434 na Riegrově ulici. Fotopozitiv 155 × 111 mm. Muzeum Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. F 1 774. Snímek digitálně restauroval Pavel Smékal. Roku 1921 založené Všeobecně prospěšné stavební družstvo postavilo v následujících letech za finanční pomoci Spořitelny města Tišnova přes šedesát typově i velikostně rozmanitých rodinných a bytových domů. V rámci této koncepčně i realizačně zdařilé akce, řešící aktuální bytové problémy města, vznikl roku 1922 i dům č. p. 434.

Zadní strana přebalu

Obr. č. 27: Veduta města Tišnova z období let 1885–1896. Tisk (původně součást neidentifikované publikace, prospektu apod.), samostatný list, výška 75 mm, šířka 145 mm. Muzeum Brněnska, pobočka Podhorácké muzeum v Předklášteří, inv. č. U 82. Foto Pavel Smékal. Drobná kresba, zachycující město v působivé zkratce od jihozápadu, v popředí dominuje roku 1885 vybudované nádraží, chybí budovy jak okresního hejtmanství (1896), tak sokolovny (1898).

A Detailed List of Maps, Plans and Pictures from Volume no. 15 – Tišnov

Prepared by Jiří Doležel, Karel Fic, Eva Semotánová, Robert Šimůnek, Josef Zacpal

Front page of the jacket

Picture no. 1: The coat of arms of Tišnov as at 2005. Graphic realisation by Petr Tomas.

Picture no. 2: A veduta of Tišnov by the municipal clerk K. J. Vokoun from 1728. Brno City Archives, fond Collection of manuscripts of Antonín Bedřich Mitrovský class mark A 260, no. 38, number in documents 109. Photo by Marie Schmerková, Archives of the city of Brno. Compare comments on map sheet no. 31.

Text sheets

Picture no. 3: The seal of the town of Tišnov from the mid-15th century – the survived piece is in green wax attached to a charter from 9th May 1659. In the seal field framed by a three cord circles there is the crowned Czech lion on a late-Gothic shield, legend in late-Gothic minuscule limited on both sides by a plastic cord + sigillum ivratorvm de thissnow (“seal of the councillors from Tišnov”). The diameter of the seal is 44 mm. Moravian Land Archives in Brno, fond G 13 – Collection of The German Association for the History of Moravia and Silesia, parchment documents, no. 29 (9/5/1659). Photo by Anna Pecková, Moravian Land Archives in Brno. The oldest known Tišnov seal, in a spectacular late-Gothic version.

Picture no. 4: A silver seal matrix for the seal of Tišnov from the end of the 16th century. In the round field of the seal, whose diameter is 37 mm and which is surrounded with a relief garland strip, there is a renaissance shield with special rolling ornaments, with a two-tailed lion rampant; above the shield there is a small lily as a decoration of the field. The Latin legend on the round strip is written in the Renaissance-type capital letters: SIGILLVM+IVRATORVM+DE+TISSINOW+ (“seal of the councillors from Tišnov”). The seal is equipped with a hinged half-circle handle, 36 mm high, with a loop for hanging at the top of the arch. The Moravian Land Museum in Brno, collections of the historical department, inv. no. P 73. Photo by Kamil Jursa, Moravian Land Museum in Brno (as if a mirror image). This large, representative matrix was, along with another smaller seal, commissioned by the municipal council about the end of the 16th century, its imprint in green wax is known, for example, from the legacy of John George Humpolecký of Rybensko to the parish church in Tišnov from the 15th August 1612. The spectacular, formal design corresponds clearly with the growth of the municipality at that time, the motifs as well as the look of the legend are clearly connected with the older, Gothic seal of the town.

Picture no. 5: Tišnov municipal coat of arms, painted in colour in documents dealing with the history of town, which were sent on the 16th September 1728 by the burgomaster and the council of the town of Tišnov to the Moravian historian Dismas J. I. of Hoffers. On a blue Baroque shield there is a silver (white) Czech lion with a red tongue, and a golden crown, holding a golden lily in its right, front paw. Coloured drawing on a paper sheet, height 299 mm, width 210 mm. Brno City Archives, fond Collection of manuscripts of Antonín Bedřich Mitrovský, class mark A 1. 25, no. 109, 1–39, fol. 1r. Photo by Marie Schmerkové, Brno City Archives. The lily in the lion's right, front paw, an obvious reminder of the Cistercian nuns as the town's authority, can be considered a very successful innovation of the coat of arms from the 17th century, which was, however, not respected any more from the end of the 18th century.